

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

อำเภอเมืองนนทบุรี เป็นพื้นที่ที่มีอาณาเขตติดต่อกับกรุงเทพฯและได้รับอิทธิพลจากการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ประชากร ตลอดจนการใช้พื้นที่ จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530-2534 จึงได้สรุปแนวโน้มว่าอำเภอเมืองนนทบุรียังคงจะขยายตัวเติบโตต่อไป ดังนั้นจึงจำเป็นต้องกำหนดพื้นที่ของอำเภอเมืองนนทบุรี โดยใช้มาตรการทางผังเมือง และการวางแผนบริการขั้นพื้นฐานให้มีรูปแบบและแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับอัตราความหนาแน่นและขนาดของประชากร ที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

กรณีอำเภอเมืองนนทบุรีมีลักษณะพื้นที่ถูกแบ่งออกเป็นสองส่วนคือฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่าน จากราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ เล่ม 105 ตอนที่ 119 ปี พ.ศ. 2531 นั้นกำหนดฝั่งตะวันออกเป็นพื้นที่ชุมชนหนาแน่นกว่าฝั่งตะวันตกและเป็นย่านอุตสาหกรรม อีกทั้งเป็นสถานที่ตั้งของศาลากลางจังหวัดและส่วนราชการต่าง ๆ ส่วนพื้นที่ทางฝั่งตะวันตกนั้นการทำประโยชน์ส่วนใหญ่ทำเกษตรกรรม ประชาชนจะอาศัยอยู่ตามริมแม่น้ำเจ้าพระยา และริมคลองทั่วไป เกิดความแตกต่างระหว่างพื้นที่ทั้งสองฝั่งของอำเภอเมือง

จากสภาพปัจจุบัน เส้นทางคมนาคมระหว่างกรุงเทพฯกับอำเภอเมืองนนทบุรีนั้นทำให้ไปมาสะดวก ธุรกิจการค้า อุตสาหกรรม และบริการต่าง ๆ จากกรุงเทพฯได้กระจายความเจริญเข้ามารวมทั้งความต้องการด้านที่อยู่อาศัยของประชากรในเขตกรุงเทพฯ และในจังหวัดนนทบุรีเองนั้น ทำให้แนวโน้มของอำเภอเมืองนนทบุรีมีเนื้อที่ถือครองทำเกษตรลดลงเรื่อย ๆ จากเดิมซึ่งเป็นพื้นที่เหมาะสำหรับการทำสวน ทำนา โดยมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยร้อยละ -3.25 ต่อปี ในช่วงปี พ.ศ. 2528/2529 ถึง 2531/2532 ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะ

1. การปรับปรุงการคมนาคมขนส่งในเขตย่านเมือง โดยมีการสร้างถนนจากสามแยกแควสายตรงไปยังแม่น้ำเจ้าพระยา และสร้างสะพานเชื่อมจังหวัดนนทบุรีฝั่งตะวันออก และฝั่งตะวันตกให้เดินทางติดต่อสะดวกขึ้น ซึ่งจะเปิดโอกาสให้พื้นที่บางส่วนของอำเภอเมืองฝั่งตะวันตกนั้นมีการพัฒนาให้เจริญยิ่งขึ้นด้วย

2. การเพิ่มของประชากรโดยการย้ายถิ่นอย่างรวดเร็ว ทำให้มีความต้องการในเรื่องที่อยู่อาศัย จึงทำให้เกิดชุมชนแหล่งที่พักอาศัยที่มีเส้นทางสัญจรสะดวกแห่งใหม่ใกล้กรุงเทพฯ
3. มีการลงทุนจัดสรรที่ดินเพื่อการก่อสร้างอาคารบ้านพักอาศัยหรืออาคารพาณิชย์มากขึ้น
4. มีการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรม
5. มีการขยายหน่วยงานของรัฐบางส่วนออกไปในเขตพื้นที่รอบนอก เพื่อความสะดวกในการติดต่อราชการมากขึ้นกว่าเดิมซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณศาลากลางจังหวัด โดยจะไปอยู่ในเขตตำบลบางกระสอบมีผลต่อการพัฒนาพื้นที่เพิ่มขึ้น

ลักษณะดังกล่าวจึงจำเป็นต้องคาดคะเนแนวโน้มของการใช้ที่ดินในอนาคต เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการขยายตัวของอำเภอเมืองนนทบุรีต่อไปได้อย่างเหมาะสม

1.2 วัตถุประสงค์และขอบเขตการวิจัย

การวางแนวทางการวางแผนการใช้ที่ดินของอำเภอเมืองนนทบุรีนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดบทบาทที่เหมาะสมและจัดเตรียมการรองรับการขยายตัวของชุมชนในด้านการใช้ที่ดินให้มีความสอดคล้องกัน

1.3 ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตพื้นที่ศึกษา

ผู้ศึกษาเน้นทำการศึกษาในเขตพื้นที่อำเภอเมืองนนทบุรีทั้ง 2 ฝั่งของแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งมีพื้นที่ประมาณ 77.87 ตารางกิโลเมตร และเป็นพื้นที่ที่กำลังขยายตัว ซึ่งได้จากการสรุปแนวโน้มของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 ในอนาคต จึงได้ทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องและมีผลกระทบต่อการใช้ที่ดินในอนาคตของอำเภอเมืองนนทบุรี

2. ขอบข่ายเนื้อหาการศึกษา

ได้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพโดยใช้ข้อมูลด้านเศรษฐกิจสังคม การปกครองและประชากร เพื่อศึกษาสภาพการณ์และแนวโน้มในการขยายตัวโดยประกอบกับแนวคิดและทฤษฎีทางด้านผังเมืองต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้จะพิจารณาถึงความเหมาะสมของพื้นที่ต่อความต้องการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการขยายตัวในอนาคตเพื่อเป็นแนวทางต่อไป

1.4 ขั้นตอนและวิธีการวิจัย

การศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาโดยนำเอาทฤษฎี และแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับการขยายตัวของเมือง จากเอกสารสิ่งพิมพ์และหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งจากการสำรวจภาคสนาม โดยมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของแนวทางการใช้ที่ดิน
2. ศึกษาทฤษฎี และแนวความคิดพื้นฐานต่าง ๆ ในการที่จะวางแนวทางการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการขยายตัวของเมือง
3. ศึกษาสภาพทั่วไปของอดีตและปัจจุบัน เพื่อให้ทราบถึงความเป็นมาของสภาพพื้นที่ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันอันจะส่งผลต่อแนวโน้มในอนาคต โดยเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ประกอบด้วย
 - ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการสำรวจภาคสนาม
 - ข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากเอกสารสิ่งพิมพ์ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
 - ข้อมูลตติยภูมิ ได้จากเอกสาร งานศึกษาวิจัยที่ได้มีผู้ทำไว้
 - แผนที่และภาพถ่ายทางอากาศประกอบด้วย แผนที่ มาตรฐาน 1:20,000 (กรมแผนที่ทหาร), แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน ปี พ.ศ. 2527 มาตรฐาน 1:4,000 (สำนักผังเมือง) ภาพถ่ายทางอากาศ ปี พ.ศ. 2531 มาตรฐาน 1:25,000 (กรมแผนที่ทหาร) เป็นต้น
4. ศึกษารายละเอียดและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำเภอเมืองนนทบุรี อันจะมีผลกระทบต่อโครงสร้างในด้านต่าง ๆ ได้แก่ กายภาพ ประชากร เศรษฐกิจ และสังคม เป็นต้น
5. คาดการณ์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินของอำเภอเมืองนนทบุรี
6. เสนอแนะแนวทางการใช้ที่ดินเพื่อรองรับการขยายตัวของอำเภอเมืองนนทบุรีในอนาคต จากการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของชุมชน อีกทั้งเสนอแนะมาตรการต่าง ๆ ในการดำเนินการให้ได้ผลทางปฏิบัติ
7. เสนอผลการศึกษาในรูปแบบของการบรรยาย ประกอบกับการแสดงตารางแผนภูมิ และแผนที่

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงสภาพของชุมชนเพื่อเป็นพื้นฐานในการวางแผนทางการใช้ที่ดิน เพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชน
2. ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการขยายตัวของชุมชนในอนาคต
3. ทราบถึงสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนในอันที่จะนำไปดำเนินการแก้ไขและปรับปรุงต่อไป
4. ทราบถึงแนวทางในการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับชุมชนในอนาคต

